Jaarverslag Energie Efficiency 2018 voor Nederland

Rapportage in het kader van Artikel 24(1) en Annex XIV van de Europese Richtlijn Energie Efficiency (2012/27/EU)

Jaarverslag	2018
Rapportage jaar	2016
Lidstaat	Nederland

a) Data op basis van nationale indicatoren

(zie bijlage voor volledige tabel)

Number	Data field	AR Indicator	Unit
B1	3.155	(i) primary energy consumption	PJ
B2	1.842	(ii) total final energy consumption	PJ
B3	551	(iii) final energy consumption - industry	PJ
B4	435	(iii) final energy consumption - transport	PJ
B6	413	(iii) final energy consumption - households	PJ
B7	283	(iii) final energy consumption - services	PJ
B8	149	Final energy consumption – agriculture	PJ
B9	11	Final energy consumption – other sectors	PJ
B10	71.734	(iv) gross value added - industry	Million euro, chain-linked volumes, reference year 2005 (at 2005 exchange rates)
B11	471.424	(iv) gross value added - services	Million euro, chain-linked volumes, reference year 2005 (at 2005 exchange rates)

B12	337.048	(v) disposable income for households	Million euro
B13	608.516	(vi) gross domestic product (GDP)	Million euro, chain-linked volumes, reference year 2005 (at 2005 exchange rates)
B14	115	(vii) electricity generation from thermal power generation	TWh
B15	42	(viii) electricity generation from CHP	TWh
B16	180	(ix) heat generation from thermal power generation	PJ
B18	178	(x) heat generation from CHP	PJ
B20	966	(xi) fuel input for thermal power generation	PJ
B21	195	(xii) passenger kilometres	Billion pkm
B22	26.970	(xiii) tonnes kilometres	Million tkm
B23	16.979.120	(xv) population	Persons
B24	7.721.000	Total number of households	Households

Toelichting bij toename/continuïteit energieverbruik:

34	Industry	Increase due to economic growth
35	Transport	
36	Households	Increase due to higher energy use for heating as the winter in 2015 was milder than in 2016
37	Services	Increase due to higher energy use for heating as the winter in 2015 was milder than in 2016; please note that compared to the previous annual report this figure now excludes final energy consumption by agriculture, fisheries and unknown (160 PJ in 2016)

Rapportage WKK

Voor de rapportage met betrekking tot WKK: zie de Excel spreadsheet in de bijlage.

b) Beleidswijzigingen

1. Wijzigingen artikel 7 - Alternatieve maatregelen

1.1 Fiscale maatregelen

1.1.1 Wijzigingen energiebelasting

De belastingtarieven voor de Energiebelasting zijn per 1 januari 2018 gewijzigd[1]. In onderstaande tabellen zijn de tarieven in eurocenten per eenheid voor 2016, 2017 en 2018 gegeven:

	Niveau 2016	**Niveau 2017**	**Niveau 2018**
	Energiebelasting (euro per eenheid, exclusief BTW)		
Aardgas			
0 – 170.000 m3	0,25168	0,25244	0,26001
170.000 – 1.000.000 m3	0,06954	0,06215	0,06464
1.000.000 – 10.000.000 m3	0,02537	0,02265	0,02355
> 10.000.000 m3	0,01212	0,01216	0,01265
Verlaagd tarief aardgas voor de glastuinbouw			
0 – 170.000 m3	0,04042	0,04054	0,04175
170.000 – 1.000.000 m3	0,02339	0,02346	0,02440
1.000.000 – 10.000.000 m3	0,02537	0,02265	0,02355
> 10.000.000 m3	0,01212	0,01216	0,01265
Elektriciteit			
0 – 10.000 kWh	0,1007	0,1013	0,10458
10.000 – 50.000 kWh	0,04996	0,04901	0,05274
50.000 - 10.000.000 kWh	0,01331	0,01305	0,01404
>= 10.000.000 kWh particulier	0,00107	0,00107	0,00116
>= 10.000.000 kWh zakelijk	0,00053	0,00053	0,00057

1.1.2 Wijzigingen Opslag Duurzame Energie

Hieronder staan de tariefswijzigingen van de Opslag Duurzame Energie (ODE) in het kader van de Subsidieregeling Duurzame Energie+ (SDE+) vanaf het jaar 2013 (jaar van invoering).

[1] http://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/zakelijk/overige_belastingen/belastingen_op_milieugrondslag/tarieven_milieubelastingen/tabellen_tarieven_milieubelastingen?projectid=6750bae7-383b-4c97-bc7a-802790bd1110

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Aardgas in m^3	*In euro per kubieke meter aardgas*					
0- 170.000	0,0023	0,0046	0,0074	0,0113	0,0159	0,0285
170.000-1 miljoen	0,0009	0,0017	0,0028	0,0042	0,0074	0,0106
1 miljoen-10 miljoen	0,0003	0,0005	0,0008	0,0013	0,0027	0,0039
>= 10 miljoen	0,0002	0,0004	0,0006	0,0009	0,0013	0,0021
Aardgas in m^3 verlaagd tarief glastuinbouw	*In euro per kubieke meter aardgas*					
0- 170.000	0,0004	0,0007	0,0012	0,0018	0,0026	0,0046
170.000-1 miljoen	0,0004	0,0009	0,0014	0,0021	0,0025	0,0040
1 miljoen-10 miljoen	0,0003	0,0005	0,0008	0,0013	0,0027	0,0039
>= 10 miljoen	0,0002	0,0004	0,0006	0,0009	0,0013	0,0021
Elektriciteit in kWh	*In euro per kilowattuur elektriciteit*					
0- 10.000	0,0011	0,0023	0,0036	0,0056	0,0074*	0,0132*
10.000- 50.000	0,0014	0,0027	0,0046	0,0070	0,0123*	0,0180*
50.000- 10 miljoen	0,0004	0,0007	0,0012	0,0019	0,0033*	0,0048*
>= 10 miljoen	0,000017	0,000034	0,000055	0,000084	0,000131*	0,000194*
opbrengst ODE in mln euro	100	200	320	490	678	1074

1.1.3 Wijzigingen Energie-investeringsaftrek (EIA)

De energie-investeringsaftrek bestaat sinds 1998 en geeft ondernemers een mogelijkheid om gerichte investeringen op het gebied van energiebesparing en duurzame energie in aftrek te brengen op de belaste winst van de onderneming.

Wijzigingen EIA regeling 2013 -2016:

	2014	2015	2016	2017	2018
Beschikbare budget (in miljoen euro)	111	101	161	166	149
Aftrekpercentage op de winstbelasting	41,5%	41,5%	58%	55%	55%

1.2 Andere wijzigingen alternatieve maatregelen Artikel 7

De energiebesparing die Nederland rapporteert in het kader van Artikel 7 wordt gerealiseerd met de volgende beleidsmaatregelen: de Energie investeringsaftrek (EIA), de meerjarenafspraken energie-efficiëntie (MJA3 en MEE-convenanten) en de mix van besparingsmaatregelen in de gebouwde omgeving. Nederland heeft echter meer beleidsmaatregelen geïmplementeerd die meegeteld zouden kunnen worden voor de besparingsverplichting onder artikel 7 (zie een overzicht daarvan bijlage 1 van de NEEAP uit 2017). Zo heeft Nederland een reeks maatregelen ingevoerd in de sectoren vervoer en landbouw. De besparingen daarvan worden alleen niet gerapporteerd als energiebesparing in het kader van artikel 7.

Echter, dit zijn niet alle besparingsmaatregelen die Nederland treft die meegeteld zouden kunnen worden voor de besparingsverplichting onder artikel 7. De Nederlandse overheid heeft in het Energieakkoord voor Duurzame Groei uit 2013 met meer dan 40 maatschappelijke partijen

afgesproken om in 2020 100 PetaJoule aanvullende finale energiebesparing te realiseren bovenop bestaand beleid. De definitie die hiervoor wordt gehanteerd wijkt af van de berekeningsmethode onder artikel 7: voor het 100 PJ doel wordt de besparing geteld die besparingsmaatregelen gezamenlijk opleveren in het jaar 2020 ten opzichte van het referentieverbruik in 2020 zonder Energieakkoord. In het kader van de 100 PJ afspraken zijn de afgelopen jaren een reeks nieuwe maatregelen getroffen, waarover geen monitoringsgegevens zijn verstrekt in het kader van artikel 7. Volgens de Nationale Energieverkenning 2017 bedraagt de verwachte cumulatieve energiebesparing in het kader van artikel 7 met vastgesteld en voorgenomen beleid 721 PJ in de periode 2014-2020[2]. Onderstaande beleidswijzigingen betreffen nieuwe maatregelen die in 2017 zijn afgesproken.

Addendum op het MEE-convenant

- Eind mei 2017 is het Addendum op het MEE-convenant ondertekend, een aanvulling op het MEE-convenant (meerjarenafspraken energie-efficiëntie met ETS-ondernemingen).[3] Hierin is de afspraak gemaakt om in 2020 9 PetaJoule aanvullende energiebesparing te realiseren bij de energie-intensieve industrie door middel van aanvullende energiebesparingsprojecten. Deelnemers aan het convenant hebben naar rato van energieverbruik een individuele aanvullende besparingsopgave gekregen. Als de deelnemers aan het convenant onvoldoende finale energiebesparingsmaatregelen indienen om de 9 PJ te realiseren, wordt bij de bedrijven met een tekort een compensatie geïnd.

Convenant energiebesparing gebouwde omgeving

- Eind mei 2017 heeft de Nederlandse overheid een convenant afgesloten met installateurs en energiebedrijven om vanaf 2018 in de gebouwde omgeving 10 PJ extra energie te besparen.[4] Deze besparing staat gelijk aan het energieverbruik van ongeveer 150.000 huishoudens.

Campagne 'Energie besparen doe je nu'

- In 2018 is een nieuwe flight van de campagne 'Energie besparen doe je nu' gestart over energiebesparing en het toepassen van duurzame warmte apparaten, waarbij wordt samengewerkt met de sector, kennispartners, andere overheden en brancheorganisaties.[5]

Wijziging Activiteitenbesluit Milieubeheer

- In 2017 en 2018 is het Activiteitenbesluit milieubeheer op een aantal punten gewijzigd. Op 1 juli 2017 zijn vijf erkende maatregelenlijsten (2e lichting) toegevoegd aan bijlage 10 voor nieuwe bedrijfstakken.[6] Op 1 januari 2018 zijn zeven erkende maatregelenlijsten (3e lichting) toegevoegd, voor wederom nieuwe bedrijfstakken.[7] Daarnaast is voor zes bedrijfstakken, vooral in de gebouwde omgeving, op 1 januari 2018 (als onderdeel van de 3e lichting) de nieuwe erkende maatregel 'energieregistratie- en bewakingssysteem' in werking getreden. Deze maatregel is een lichte vorm van een energiemanagementsysteem.[8]

2. Wijzigingen artikel 8 (energie-audits):

De auditregelgeving wordt in Nederland momenteel geëvalueerd. De evaluatie wordt naar verwachting in mei 2018 afgerond. Uit de evaluatie komt het volgende beeld naar voren ten aanzien van de realisatie:

---

[2] Zie http://www.pbl.nl/publicaties/nationale-energieverkenning-2017 (pagina 98)
[3] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/regelingen/2017/04/24/addendum-meerjarenafspraak-energie-efficientie-ets-ondernemingen-mee
[4] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/convenanten/2017/05/23/convenant-energiebesparing-gebouwde-omgeving
[5] https://www.rvo.nl/actueel/nieuws/campagne-energie-besparen-doe-je-nu-van-start
[6] https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2017-30584.html
[7] https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2017-69337.html
[8] https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2017-69337.html

- Aantal grote ondernemingen met auditplicht (inclusief concerns) aanwezig in Nederland zonder vrijstelling: 4000
- Aantal grote ondernemingen met auditplicht (inclusief concerns) met ingediend auditrapport per juli 2017: 3000.

Naar aanleiding van ervaringen met de auditplicht in Nederland en aanbevelingen in de evaluatie is het ministerie van Economische Zaken en Klimaat voornemens op korte termijn een aantal verbeteringen van de regelgeving in gang te zetten.

3. Wijzigingen artikel 14 (heating & cooling)

Er zijn geen wijzigingen in de regelgeving doorgevoerd in relatie tot artikel 14. Er is een update gemaakt van de nationale kostenbatenanalyse door een update van het Vesta-Mais model van PBL.[9] Dat is nu geschikt om beleid door te rekenen dat nodig is voor grote CO_2-reductie in de gebouwde omgeving.

4. Wijzigingen artikel 20 (nationaal energiebesparingsfonds)

De Energiebespaarlening wordt verstrekt uit het Nationaal Energiebespaarfonds. Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) is aangewezen als uitvoeringsorganisatie en bemiddelaar van het Nationaal Energiebespaarfonds. In 2015 zijn Verenigingen van Eigenaren toegevoegd als doelgroep van het fonds. In 2015 en 2016 zijn de voorwaarden van de leningen verbeterd (lagere rente) en zijn de procedures vereenvoudigd voor het aanvragen van een lening.

[9] http://www.pbl.nl/publicaties/het-vesta-mais-ruimtelijk-energiemodel-voor-de-gebouwde-omgeving-algemene-beschrijving

c) Vloeroppervlakte gebouwen

41-1	Total building floor area [m2] of the buildings with a total useful floor area over 250 m2 owned and occupied by the Member States' central government on **31 December 2016** instead of 1 January 2017	6.211.000 m2

d) Behaalde energiebesparing gerenoveerde gebouwen artikel 5(6)

43-11	Amount of energy savings [PJ] achieved in **2016** in eligible buildings owned and occupied by their central government as referred to in Article 5(6), in primary or final energy	**0,318 PJ (final)**
Additional information	Amount of energy savings [PJ] achieved in **2015** in eligible buildings owned and occupied by their central government as referred to in Article 5(6), in primary or final energy	**0,370 PJ (final)**
Additional information	Amount of energy savings [PJ] achieved in **2014** in eligible buildings owned and occupied by their central government as referred to in Article 5(6), in primary or final energy	**0,114 PJ (final)**
43-12	Sum of energy savings [PJ] achieved in eligible buildings owned and occupied by their central government through the implementation of Article 5(6) in primary or final energy over the time period **2014 -2016**	**0,802 PJ (final)**

e) Behaalde energiebesparing artikel 7(9)

Energiebesparing gerealiseerd door alternatieve maatregelen onder artikel 7(9).

		Policy measure (notified)	Savings achieved in 2016 (ktoe) expressed in final energy	
			Total annual end-use savings achieved [ktoe] in 2016 (amount of savings from new actions implemented in 2016 and from actions implemented in 2014 and 2015 that continue delivering savings in 2016)	thereof savings achieved [ktoe] in 2016 from new actions that were implemented in 2016
44_2	Alternative measure 1	Energy Investment Allowance (EIA)	1065,3	168,9
44_3	Alternative measure 2	Long Term Agreement industry	453,8	38,6
44_4	Alternative measure 3	Long Term Agreement big industry (MEE), excl. refineries	662,1	78,9
44_5	Alternative measure 4	Long Term Agreement service sector	65,6	6,2
44_6	Alternative measure 5	Policies targeted at households	1473,0	308,0
44_7	Alternative measure 6	Policies targeted at the service sector	402,0	92,8
44_8	Alternative measure 7	Corrections for double counting and corrections	-706,3	-107,0
44_12		Total savings	3415,5	586,3